

Adaletsizliğin Tutsakları: İsrail'in Tutuklama Sistemi ve Hamas'ın Rehine Stratejisi Acı Döngüsünü Nasıl Sürdürüyor

İsrailliler ile Filistinliler arasındaki süregelen çatışma, tutsaklar döngüsünde trajik bir şekilde yansıyor: İsrail'in keyfi tutuklamalar, işkence ve Filistinlilere yönelik insanlıktan çıkarma sistemi ile buna yanıt olarak Hamas'ın rehine alma eylemleri. Her iki uygulama da ölçülemez acılar yaşıyor. Filistinliler, adil yargılama sürecinden yoksun bir sisteme kaybolma tehdidi altında sürekli korku içinde yaşıyor, İsrailliler ise sevdiklerinin silahlı gruplar tarafından tutsak edilmesi nedeniyle yas tutuyor. Sonuç, travma, öfke ve radikalleşmenin bitmeyen bir geri besleme döngüsüdür.

Bu döngü kırılabilirdi – en son Ekim 2023'te her iki taraftan tutsakların serbest bırakılmasını sağlayabilecek müzakere edilmiş anlaşmalarla. Ancak, Başbakan Binyamin Netanyahu liderliğindeki İsrail hükümeti, aşırı unsurların baskısı altında diplomasi yerine gerilimi tırmandırmayı seçti, kilit müzakerecileri kenara itti ve acıyı uzattı. İsrail'in yasadışı tutuklama rejimini sona erdirmeyi reddetmesi ve diplomatik kanalları reddetmesi, acı sarmalını daha da kökleştirdi.

İsrail'in Tutuklama Rejimi: Kurumsallaşmış Adaletsizlik

1967'den beri İsrail, işgal altındaki Filistin topraklarında idari gözetim ve askeri mahkemeleri kontrol araçları olarak kullanıyor. Bu mekanizmalar, uluslararası hukuk normlarının tamamen dışında işliyor. Filistinliler, gizli delillere dayanılarak suçlama veya yargılama olmaksızın süresiz olarak hapsedilebilir, etkili bir temyiz yolu olmaksızın. Yaklaşık %99,7 mahkumiyet oranıyla işleyen askeri mahkemeler, adalet değil zorlama araçları olarak işlev görüyor. Bu uygulamalar, **Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi (Madde 9 ve 10)**, **Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (Madde 9 ve 14)** ve **Dördüncü Cenevre Sözleşmesi (Madde 64–66)** ile doğrudan çelişiyor.

İşkence ve kötü muamele sistemattir. BM organları ve insan hakları örgütlerinden gelen çok sayıda rapor, dayak, stres pozisyonları, suyla boğma, elektrik şoku, cinsel aşağılama ve nesnelerle tecavüz kullanımını belgeledi. 2015 tarihli bir rapor, 2005 ile 2012 yılları arasında en az 60 cinselleştirilmiş işkence vakasını katalogladı. Bu eylemler, her koşulda işkenceyi yasaklayan **İşkenceye Karşı Sözleşme (Madde 1 ve 16)** ve **ICCPR Madde 7**'yi ihlal ediyor.

7 Ekim 2023'ten bu yana bu istismarlar dramatik bir şekilde arttı. Ağustos 2024'e kadar en az 53 Filistinli tutuklu gözetiminde öldü, çoğu işkence izleri taşıyordu. 14 yaşında çocuklar bile zorla çıplak bırakılmaya ve aşağılayıcı muameleye maruz kaldı. Aslında, bu koşullarda tutulan Filistinliler yalnızca özgürlükten değil, insanlıktan da mahrum bırakılıyor. Sistemattik doğası ve sivil halk üzerinde baskı oluşturma niyeti göz önüne alındığında, bu eylemler,

bireyleri yaralanma veya ölüm tehdidi altında tutarak üçüncü bir tarafı – bu durumda Filistin toplumunu – harekete geçmeye zorlamayı kapsayan **1979 Rehine Alımına Karşı Uluslararası Sözleşme**'deki rehine alma tanımını tartışmasız karşılıyor.

Filistin Toplumunda Psikolojik Yıkım

Keyfi gözaltıların neden olduğu travma, hapishane duvarlarının çok ötesine yankılanıyor. Aileler, özellikle çocuklar olmak üzere sevdiklerinin gece vakti alınıp iletişimden koparılacağı ve işkenceye maruz kalacağı korkusuyla sürekli yaşıyor. Birçok Filistinli için “tutuklama” kelimesi adil bir süreç anlamına gelmez – kaybolma, şiddet ve muhtemelen ölüm demektir. 2024 itibarıyla 9.500'den fazla Filistinli gözaltına alındı, bu da kolektif korku ve kederi besledi.

Bu yaygın acı, pasiflik değil direniş doğuruyor. Cevap arayışında çaresiz kalan aileler ve topluluklar, genellikle etki vaat eden tek varlıklara – silahlı gruplara – yöneliyor. Bu, şiddeti haklı çıkarmaz, ancak psikolojik gerçeği kabul etmektir: Çocuğunuz yasadışı bir şekilde hapsedildiğinde, işkence gördüğünde ve onu bir daha canlı görememe olasılığı yüksek olduğunda, onların geri dönmesini sağlamak için *ne gerekiyorsa yapma* içgüdüleri derinden insani bir tepkidir. Bu psikolojik zorunluluk, uluslararası hukukta bir savunma olmasa da, Hamas'ın stratejisini anlayanın anahtarıdır.

Hamas'ın Rehine Alımı: Yasadışı ama Anlaşılır

7 Ekim 2023'te Hamas, 251 İsraili rehineyi ele geçirerek dünyayı şoke etti. Bu eylem, hükümetin harekete geçmesini zorlamak için sivillerin yakalanmasını açıkça yasaklayan **1979 Rehine Sözleşmesi**'ne göre yasadışı ve ahlaken savunulamaz. Ancak Hamas bu taktiği boşlukta icat etmedi – bunun tarihi bir emsali ve psikolojik bir mantığı var.

2011'deki Gilad Şalit mahkum değişimi, tek bir İsrail askerine karşılık 1.000'den fazla Filistinlinin serbest bırakılmasıyla, Filistinliler arasında sadece rehine almanın sonuç getireceği görüşünü pekiştirdi. İsrail'in hukuk sistemi, tutsaklar için adalete giden bir yol sunmadığından, Hamas rehinelere pazarlık kozu olarak kullanıyor – etik olarak iğrenç ancak politik olarak etkili bir strateji. Yine, mesele eylemi savunmak değil, kökenine bakmaktır: Diplomasi ve yasallığın hiçbir değeri olmadığına inanmaya zorlanmış, vahşileştirilmiş bir toplum.

Dolayısıyla, ahlaki ve hukuki eşdeğerlik yöntemlerde – rehine alma ve gözaltı – değil, bunların altında yatan yasadışılık ve insanlıktan çıkarma etkisinde yatıyor. İsrail'in keyfi gözaltıları ve Hamas'ın rehine alımı, her ikisi de uluslararası hukuku ihlal ediyor ve sivilleri hedef alıyor. Biri devlet tarafından onaylanmış, rutinleştirilmiş ve yasal bürokrasiyle örtülmüş; diğeri ise çarpıcı ve anlık. Ancak her ikisi de zorlama, travma ve umutsuzluk döngüsünün bir parçası.

Ortak Acı

İsrail tarafındaki keder derindir. Rehinelerin aileleri, sevdiklerinin hayatta olup olmadığını bilmeden, ne zaman veya nasıl geri döneceklerini bilmeden dayanılmaz bir belirsizlikle karşı karşıya. Onların acısı, farklı bir isim altında – “idari gözaltı” – aynı kayıp, korku ve çaresizliği yaşayan Filistinli ailelerin acısını yansıtıyor.

Bu paralel acı, empati için bir alan yaratmalıydı. Bunun yerine, silah haline getirildi. İsrail’de ateşkes ve rehine anlaşması çağrısı yapan protestocular görmezden gelindi veya reddedildi. Haim Rubinstein gibi isimler de dahil olmak üzere İsrailli rehine aileleri, Netanyahu hükümetini sevdiklerini siyasi kazançlar için feda etmekle suçladı.

Kaçırılan Fırsat ve Politika Başarısızlığı

Bu uçurumdan çıkış yolu vardı. Ekim 2023’te, Gershon Baskin liderliğinde, Katar ve Hamas bağlantıları aracılığıyla yürütülen arka kanal müzakereleri, karşılıklı serbest bırakma için uygulanabilir bir çerçeve sundu. Ancak Itamar Ben-Gvir ve Bezalel Smotrich gibi aşırı milliyetçilerin egemen olduğu Netanyahu’nun sert çizgi hükümeti bu teklifleri reddetti. O dönemde rehine müzakerelerinde kilit bir yetkili olan Oren Setter, kaçırılan fırsat nedeniyle istifa etti.

Bu taktik bir hata değildi – ahlaki bir başarısızlıktı. İnsani çözümler yerine askeri tırmanışa öncelik vermek, ne İsraillileri ne de Filistinlileri özgürleştirdi. Acıyı derinleştirdi, daha fazla radikalleşmeyi körükledi ve tutsakların savaş aracı olarak kullanılmasını pekiştirdi.

Döngüyü Kırma

Bu döngüyü sona erdirmek, hava saldırıları veya rehine kurtarmalarıyla değil, onları gerekli kılan yapıların yıkılmasıyla başlar. İsrail, keyfi gözaltı ve askeri mahkeme sistemini – hukukun üstünlüğünü yok eden ve şiddetli misillemeleri doğuran uygulamaları – kaldırmalıdır. Bu temel adaletsizlik ele alınmadan, geçici ateşkes veya değişim sadece bir sonraki kaçırma ve kan dökme döngüsünü geciktirecektir.

Adalet seçici olamaz. Hamas’ın rehine almasını kınayan aynı ilkeler, İsrail’in sınırsız, yargısız sivil hapislerini de reddetmelidir. Her iki tutsaklık biçimi kaldırılana kadar, her iki halk da karşılıklı acılar üzerinde gelişen bir sistemin tutsağı olarak kalacaktır.